

„als een onderdeel in federatief verband van het geheel van den Zendingarbeid, zooals die uitgaat van de kerken op Java (c.q. Indonesië) en van de kerken en corporaties in Nederland". Hierin is sprake van „de kerken op Java" en van de kerken en corporaties in Nederland".

De Vellenga vestigt er de aandacht op, dat met de „kerken op Java" geenszins alleen de door de zending der voormalige Gereformeerde Kerken aldaar ontstane kerken bedoeld worden. Ook de andere kerken, uit zendingarbeid van hervormden en doopsgezinden ontstaan, worden hieronder begrepen.

Deze kerken zouden samen, met „de corporaties en kerken in Nederland", een college van deputaten vormen, waarin „de" indische kerken minstens het drie vierde deel van het aantal leden benoemen.

Begrijpen wij dit wel, dan — aldus de Vellenga — komt het dus niet zoo te staan, dat de synodocratische kerken in Nederland via eigen deputaten samenwerken met een bepaalde zendingkerk in Indië, maar zoo, dat deze kerken wellicht hun eigen zendingdeputaten behouden, maar dat deze via een afvaardiging in het college van deputaten in Indië, waarin indische kerken en ook andere nederlandsche kerken zitting hebben, meespreken.

Op zendingsterrein wordt dat dus een samenwerking met, laten we bijvoorbeeld nu maar zeggen, hervormden, zoo concludeert de V. En hij voegt eraan toe:

„Terwijl wij in eigen land nog altijd schichtig zijn in de Evangelisatie met anderen samen te werken, en zoo dit al geschiedt, bijzondere regelen in acht nemen en in elk geval ieder voor eigen verantwoordelijkheid laten optreden, zouden wij in de Zending met niet-gereformeerden samenwerken en daarbij ons deel nemen van de verantwoordelijkheid voor hetgeen door allen geschiedt".

En dan blijft er nog een derde punt: de opleiding van gemeentevoorzitters.

Gelukkig — aldus de V. — hebben deputaten zich ten aanzien van dit punt gedistancieerd van de conclusies, die te Batavia door de commissie werden vastgesteld. Daar wilde men toch dat „de raad van deputaten van samenwerkende kerken in Indonesië" een curatorium voor een op te richten theologische school of faculteit zou kiezen. Dit curatorium zou dus gekozen moeten worden door hetzelfde interkerkelijke college, dat, gelijk de deputaten het aanbevelen, de zendingzaken in het algemeen behartigen zal.

Deputaten hebben echter niet verder willen gaan, dan uit te spreken, dat „de theologische faculteit wordt opgericht en verzorgd door de kerken in Indonesië gezamenlijk, op den grondslag door die kerken overeenkomstig haar belijdenis vast te stellen. Deze kerken benoemen daartoe deputaten die het curatorium vormen".

Deze generale deputaten willen de zaak der opleiding dus geheel aan „de" indische kerken overlaten. Wel bestaat — aldus de Vellenga — de mogelijkheid dat deze kerken een gereformeerde tot curator of hoogleraar aanwijzen, maar dat gaat dan verder buiten de verantwoordelijkheid der kerken in synodocratisch verband om.

Tot zoover de mededeelingen, die in de synodocratische pers hier en daar aan te treffen zijn.

Wat men in Eindhoven beslissen zal, moet worden afgewacht. Maar ook al zouden de voorstellen daar worden afgewezen, het feit zelf reeds, dat ze konden worden ingediend, illustreert den toestand: de mug helpen uitsiften, en den kemel graag laten doorzwelgen. Wat de synodocraten in Batavia begonnen zijn — scheurmaking volgens art. 3 der K.O. — wijst op een geest, die aan het gereformeerde belijden vreemd is. De heeren hebben van Barth nogal eens wat gelezen ook over het pathos waarmee men in profetische spanning belijden moet. Maar juist van dat pathos zijn ze verder verwijderd dan ooit. Ze loopen nog warm voor elkaar, als iemand hun besluiten niet kan aanvaarden. Maar overigens leven ze noch uit die besluiten, noch uit de belijdenis. Hun zendingsgang is een baken in zee. Evenals hun houding tegenover „Linggadjati".

K. S.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

het CONGRES.

Nog een enkele mededeeling omtrent het congres. Het blijkt, dat de organisatie zeer veel arbeid zal vorderen.

Reeds meer dan 550 personen hebben zich opgegeven.

Om nu precies te weten waar de commissie van voorbereiding aan toe is, is het noodig nauwkeurig te weten hoeveel personen in Amersfoort zullen verschijnen. Willen daarom zij, die zich opgaven als deelnemer, maar die niet van plan zijn persoonlijk aan het congres deel te nemen — dus zij die het er alleen om te doen

was de referaten te ontvangen — dit nog even aan den heer Bos melden? Dit verzoek geldt niet voor hen die het bovenstaande reeds per brief of op hun girobiljet hebben vermeld.

Voorts kan nog een zeer belangrijke aanvulling gegeven worden op de literatuurlijst. Juist deze week is verschenen een werkje van den heer A. Zijlstra onder den titel: „De Schriftuurlijk Reformatorische Politieke beginselen. In 13 paragrafen behandelt de auteur: Onze taak in de politiek; De aard onzer kennis; De Raad Gods en de geschiedenis; Onze Politieke strijd; De oorsprong van den staat; Ons belijden van den val des menschen; De herschepping; De oude wereld; Het verbond met Noach; De nieuwe wereld; Het kerkgezin en het staatsleven; De kerk-staat; Kerk en staat.

Zonder twijfel is dit een zeer belangrijk boekje, dat op zeer bewonderenswaardige wijze de waarheid der Schrift omtrent het politieke leven vertolkt.

Het boekje, dat 85 cent kost is een uitgave van de Jeugdbonden. Adres: Bonds-bureau, Parkstraat 25, Utrecht.

Amice frater.

Hoe moeten wij nu, die heel den gang der historie alleen goed kunnen onderkennen, als wij haar zien in het licht van het Woord Gods, over den vrede van Westfalen oordeelen?

Deze vrede was allereerst feitelijk niet veel meer dan een constateering van voldongen feiten. Hij was een stabilisatie, althans een poging daartoe, van een verkregen toestand.

Daar was ook, als steeds, eindelijk bij alle partijen een oorlogsmoeheid, zelfs soms bij Richelieu.

Zien wij nu de resultaten, kan men dan dezen vrede goed noemen?

Wij moeten dan eerst vragen: voor welk doel werd de strijd begonnen en hoe was het eind?

Het doel van den krijg was voor den vijand van Gods kerk de vernietiging der Reformatie, en als wij er dan op letten, hoe bijna al de machten der wereld zich tegen die kerk richtten, en hoe klein de zwaarmacht was van die voor de vrijheid dier kerk opkwamen, dan moeten wij zeggen: hoe wonderlijk heeft God Zijn kerk bewaard.

Aan de kracht van Zijn Woord heeft Hij de kracht der wapenen, van wie machteloos schenen, gepaard. Zijn grooten Naam zij geprezen!

Maar er was daarom nog geen reden om op een stabilisatie der verkregen resultaten te rekenen, want de antithese blijft en de vijand der kerk zorgt telkens weer voor een nieuwe wereldmacht, die haar bedreigt. En de vrede hier op aarde is gemeenlijk slechts een intermezzo. Hij is geen, wat wij dan noemen, normale toestand.

Eer is, inzonderheid voor de laatste dagen, regel de geweldige kamp van het rijk der duisternis tegen het Koninkrijk Gods. Wij behoeven de Openbaring van Johannes, waarin de geschiedenis van deze dagen wordt geteekend, maar goed te lezen, om van alle humanistisch optimisme, dat velen christenen ook in dezen tijd nog parten speelt, bevrijd te blijven.

Hier zijn vijf vragen te stellen.

De eerste is: bleef het karakter van den strijd voor den vrijen gang van Gods Woord tot het laatst zuiver bewaard?

De tweede: wat werd voor de vrijheid van de kerk der Reformatie verkregen?

De derde: wat werd bereikt voor de vrijheid van het staatsleven?

De vierde: wat voor de vrijheid der volkeren?

De vijfde: welke gevaren kwamen weer op voor kerk en staat?

Deze vijf vragen houden nauw verband met elkander. Want de vrijheid voor het Woord Gods beteekent niet alleen de vrijheid van de kerk, doch ook die van den staat, de volkeren, alle levenskringen.

De vrijheid bestaat niet hierin, dat wij Gods wet kunnen overtreden, maar dat wij haar gehoorzamen. Daarom zegt de Schrift: waar de Geest des Heeren is, en Die is hier altijd met Zijn Woord, daar is vrijheid. Voor alle levensverband.

Toch mogen wij evenmin vergeten, dat er in deze bedeeling van den kamp van het rijk der wereld tegen het Koninkrijk Gods slechts van betrekkelijke vrijheid gesproken kan worden en van betrekkelijken vrede.

De Heere Jezus Christus heeft het ons zelf gezegd: Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard. Vuur wordt op de aarde geworpen.

Toch worden er tijden gegeven, dat de satan meer dan in andere dagen gebonden wordt, en dan is er eenige verademing in den vreeselijken kamp der eeuwen.

De strijd der Reformatie ging dan ook niet allereerst om een zekeren vrede, om rust, maar allereerst om de vrijheid der kerk. Dit nu is meer dan eens geloofchend. Och, zegt men dan: de religie was slechts de uiterlijke vorm. In werkelijkheid stonden te poli-

tieke en — volgens het historisch materialisme — sociale factoren op den voorgrond.

Hiertegen komt zelfs een man als Laurent op. De kamp, zegt hij, was een religiestrijd, maar — en hierin ziet hij niet ten onrechte: stond de religie in de zestiende eeuw op den voorgrond, in de zeventiende eeuw was dit niet meer in die mate het geval.

Hij wil zelfs beweren, dat het slot was een volkomen secularisatie, de bevrijding der politiek van het „juk der religie". De wijsbegeerte zou het werk, dat de Reformatie begon, vanaf het moment van den vrede voortzetten. Het humanisme was de eigenlijke overwinnaar.

Nu is dat niet juist.

Maar wij mogen niet voorbij zien, dat, was voor de weinige waarachtig geloovigen, zooals Groen het zegt, die de overwinning in Gods gunst waarlijk bewerkten, de kamp een geloofsstrijd, de wereldsche elementen oefenden steeds groter invloed uit.

Dit was zelfs zoo sterk, dat de Roomsche Fransche staat onder leiding van kardinaal de Richelieu de protestantsche overheden steunde, terwijl in Frankrijk zelve de Hugenooten werden vervolgd.

Het was Frankrijk te doen, om den val van den mededinger naar de suprematie in de wereld: het Habsburger huis.

Ja, zelfs de paus, die de vernietiging van de Reformatie wilde, duchtte, met het oog op zijn politieke macht, een algeheele overwinning der Habsburgers.

En de Jesuïeten, dien het alleen te doen was om de tegenreformatie te doen slagen en die daartoe arbeidden zowel in Weenen als in Parijs, kwamen daarvoor wel in een moeilijke positie; maar wij weten, hoe sterk hun casuïstiek was, en anders kan Pascal ons dat wel leeren.

Er waren er, die wilden, dat de paus den Franschen koning zou dwingen zijn hulp aan het protestantisme op te geven, maar hij dacht daar niet aan. De helper van Richelieu, pater Josef, had trouwens zijn werk in Rome ter dege verricht.

De Deutsche keizer zond gezanten naar Rome, met de bede, hem te helpen in den immers zuiveren religiestrijd, maar de paus merkte op, dat de politiek op den voorgrond stond, en hij wilde ook tegenover den Spaanschen gezant niet vergeten, dat een zegevierende Keizer hem in Italië in den weg zou staan. Wonderlijke verhoudingen! Maar wij zien hier, hoe Gods weg is ter bescherming der kerk, als de eene wereldmacht tegen een andere opkomt, hoewel zij ten aanzien van den strijd tegen de ware kerk precies gelijk denken.

Zoolang de wereldhistorie niet op haar eind loopt, zullen wij dit verschijnsel in die geschiedenis telkens weer kunnen opmerken.

Dit mag echter wel worden gezegd, dat de kracht der Calvinistische reformatie in 1648 reeds was gedaald.

Ook werd echter duidelijk, dat de pauselijke macht gelukkig groote schade leed, wat zichtbaar werd uit het feit, dat de keizer van het Deutsche rijk, toen hij het onderspit moest delven, de oorlogsschuld het liefst betaalde met de goederen van de kerk. Een tijdgenoot zei: men speelt met die goederen alsof het noten of bikkels zijn.

Ook was het protest van den paus zoo krachtig, dat hij den vrede voor nul en geeneerlei waarde verklaarde en zei, dat de eeden, toen afgelegd, geen waarde hadden. De pausen hadden trouwens reeds lang met eeden op politiek gebied gespeeld, een feit, waartegen Prins Willem I in zijn apologie zich ernstig verzette, evenals ook Luther zulks indertijd deed.

Wat de tweede vraag betreft kan er op worden gewezen, dat de vruchten der Reformatie voor Nederland en Zwitserland werden behouden, en dat er in Duitschland wel een gelijkstelling kwam voor de Gereformeerde, Luthersche en Roomsche kerken, maar dat voor de Deutsche staten de regel gelden zou: zoo de vorst, zoo het volk.

En dit „cujus regio, ejus religio", is zeker tegen de Schrift.

Laurent heeft gelijk, als hij zegt, dat de vrijheid die daar werd gewonnen, meer den vorst gold dan het volk.

En in Frankrijk ging de vervolging der Hugenooten voort.

De derde vraag, die ik stelde was: hoe stond het met de vrijheid van den staat? De onafhankelijkheid van Nederland werd erkend, maar zij was reeds een feit.

In Duitschland kreeg men de zelfstandigheid van de 350 grootere en kleinere gebieden, en de keizerlijke droom der wereldheerschappij was wel gebroken.

Maar kreeg men in Duitschland de heerschappij der kleine vorsten, rees hier in Nederland niet de overmacht van een steeds zelfzuchtiger regentenklik?

Na den vrede werd het tijdperk geopend der dynastieke oorlogen, die zeker niet minder wreed waren dan de krijgen, die tegen de Reformatie waren ontbrand.

CORRECTIE

In ons nummer van twee weken geleden stond als prijs van de nieuwe Calvin-kommentarenreeks voor wat het deel Romeinen betreft (uitgave Eerdmans, Grand Rapids) aangegeven \$ 7.50 Dit moet zijn \$ 4.50.

K. S.

Henc
minste
vormin
ke nu
king v
vrede,
aansto
verster
den G
doelng
En
vriend
Wat
vraag
van We
dan de
En
der ge
kracht
gerefor
genten
De
ijke kr
den ga
van de
Maar
spankr
Men kr
Een
gerefor
Jeschur
Het
band v
En d
meer v
wilde v
Gelul
en dit
iand en
leven v
de vrij
Heeren.
Zoo
vinisme
trouwhe
red hee
bedreig
Maar
telijke
aan het
zoo gro
Dit s
sultater
meer n
lijke be
tergrom
rooven,
Het
vielen c
Heeren
vruchte
ven die
het bew
En
plaats v
De af
lisme en
voorbers
houden,
tig kon
hier de
Men
De gevi
En de U
Fransch
onzen sc
grooten
zeggen v
— doms
vasthou
van de l
Want
weg. De
En es
door.
Met h

Onze
nische b
denkinge
daarvan
fen als h

Tient
tempel
is geel
landen.
geleed,
in de m
Van